

Karel Chaura:

Soutěž na dukáty československé.

K návrhu ministra financí Dra. Rašina rozhodla se vláda Republiky čs. k ražbě dukátů a předložila Národnímu shromáždění zákon, který byl dne 23. března 1923 schválen. Zákon ten zní:

Zákon ze dne 23. března 1923 o ražbě československých dukátů.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1. Vláda se zmocňuje raziti československé dukáty jako dosavad ze směsi $986 \frac{1}{9}$ dílů zlata se $13 \frac{8}{9}$ díly mědi ($\frac{71}{72}$) jako minci obchodní.

Z kilogramu mincovního zlata raziti jest $286 \cdot 459075$ dukátů, tudíž z kilogramu ryzího zlata $290 \cdot 4940836$ dukátů.

Dukát jednoduchý váží tedy $3 \cdot 490896$ gramů hrubé váhy se $3 \cdot 4424109$ gramy ryzího zlata; lze však raziti také dukáty dvojité i vícenásobné.

§ 2. Na líci každého dukátu (§ 1) jest obraz vévody Václava dokola s nápisem: „Nedej zahynouti nám i budoucím“; na rubu jest malý znak republiky Československé dokola s nápisem: „Republika Československá“.

Z prvního raženého tisíce má každý kus (dukát jubilejní) na líci své řadové číslo a na rubu číslicemi vyznačeno prvé pětiletí republiky Československé (§ 4), kdežto každý jiný kus jest na líci bez řadového čísla a na rubu jen s letopočtem své ražby.

Okraj jest u každého dukátu ozdobně vroubkovaný a má perlový věnec na obou stranách.

Každý dukát jednoduchý má průměr $19 \cdot 75$ milimetrů; dukáty dvojité i vícenásobné jsou úměrně větší.

§ 3. Ražba dukátů má býti co nejpřesnější jak co do obsahu, tak i váhy jejich (§ 1).

Pokud však naprosté přesnosti dosíci nelze, dovolena jest jako největší úchylka nad nebo pod zákonnou míru jedna tisícina hrubé váhy i ryzosti, takže jednoduchý dukát smí vážit nejméně $3 \cdot 488405$ gramů se $3 \cdot 4389685$ gramy ryzího zlata a nejvíce $3 \cdot 494387$ gramů se $3 \cdot 4458533$ gramy ryzího zlata.

§ 4. Československý dukát není měnou, kterou by byl nucen každý při placení dluhu bráti, nýbrž jest mincí obchodní, používanou podle vůle smluvních stran.

Dukáty jubilejní (§ 1) razí stát jen na svůj účet; jinak raziti lze dukáty nejen pro stát, ale i na účet soukromý. Dobu,

od které bude lze razit dukáty na účet soukromý, vyhlásí ministr financí.

Stát při tom nesmí trvale zmenšiti své vlastní zásoby zlata.

Ražebné zmocněn jest čas od času vyhláškou stanoviti ministr financí, maje při tom zřetel na ažio této zlaté mince.

Výtěžek z československého dukátu rozmnožuje zlatý poklad státní.

§ 5. Zákon tento, který nabude účinnosti 30 dní po vyhlášení, provede ministr financí v dohodě s ministerstvem spravedlnosti a ministrem průmyslu, obchodu a živnosti.

T. G. Masaryk v. r.

Malypetr v. r.

Bečka v. r.

Ve stylisaci § 2. tohoto zákona omylem zaměněn líc za rub, neboť v líci peníze nutno umístiti znak republiky, na rub pak obraz sv. Václava; také okraj nebude vroubkovaný nýbrž perličkový (obvodek), vroubkovaná bude hrana dukátu. V tom směru třeba stylisaci opravit.

Po schválení zákona o ražbě dukátů vypsalo ministerstvo vyučování a národní osvěty z podnětu ministerstva financí, veřejnou soutěž na návrhy k dukátům, přístupnou všem umělcům, kteří jsou příslušníky naší republiky a ustanovilo na ceny částku 20000 Kč a to: 1. cena 10000 Kč, 2. cena 6000 Kč a 3. cena 4000 Kč. U prací cenou poctěných, nebo zakoupených nabývá ministerstvo vyuč. a n. o. právo autorské a reprodukční. Porota může zakoupiti návrhy cenou nepoctěné pro museum státní mincovny v Kremnici, dle volného uvážení, za 2000 Kč za návrh líce i rubu.

Teprve po zkouškách o proveditelnosti návrhů rozhodne ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem vyučování a nár. osv. o definitivním zadání modelů k ražbě. Za tyto modely zaplatí min. financí 20000 Kč i s právem autorským a reprodukčním, ale umělec jest povinen v dohodě se stát. mincovnou provésti všechny formální i věcné změny, které mincovna uzná za nutné z důvodů technických a odevzdati státní mincovně netoliko definitivní sádrové modely, ale i všechny předběžné modely a studie.

Do poroty byli povoláni pp. B. Kafka, ak. sochař, prof. na um. prům. škole; Celda Klouček, ak. sochař, prof. tamže; Jakub Obrovský, ak. malíř, prof. akad. výt. umění, Jan Štursa, ak. sochař, rektor akad. výt. umění; rada Ed. Fiala, numismat; odborový přednosta Karel Leopold, zástupce min. financí; odb. rada Dr. V. V. Štech, zástupce min. vyučování, vesměs v Praze a inž. Demeter Petrovits, ředitel státní mincovny v Kremnici. Protože Dr. Štech odcestoval, zastupoval min. vyučování Dr. Morávek, státní archivář.

Schůze umělecké poroty konaly se 4. a 5. června 1923 v místnostech um. prům. musea za předsednictví odb. rady K. Leopolda a prohlédnuto neméně než 82 zásilek. Nejprve vyloučeny návrhy neodpovídající podmínkám soutěžním, zejména návrhy kreslené. Ze zbylých návrhů pojato do užší soutěže 14 návrhů a po delší poradě udělena první cena návrhu s heslem „Cimbuří“ a usneseno doporučiti tento návrh k provedení, pakliže autor provede motiv věží a cimbuří, provedený pouze v liniích, reliefně, nebo místo tohoto motivu

zvolí jiný, jednoduchý doplněk; lev pak nemá býti proveden ve štítu, nýbrž v kruhu.

Druhá cena udělena byla návrhu s heslem „15“.

Třetí cena nebyla udělena.

Po otevření obálek zjištěna jména umělců a to: I. cena: heslo „Cimbuři“, autor: Ot. Španiel, ak. sochař, prof. na akademii výt. umění a J. Benda, prof. na um. prům. škole; II. cena: heslo „15“, autor: J. Brůha, sochař v Praze.

Z ostatních návrhů zakoupeny pro museum státní mincovny v Kremnici tyto návrhy:

1. prof. O. Španiel v Praze.
2. Jos. Šejnost, ak. sochař v Praze.
3. Jos. Fojtík, sochař a Em. Hrbek, malíř v Praze.
4. Frant. Příklad, sochař v Praze.
5. Jan Čejka, medailér mincovny v Kremnici.
6. Ant. Mára, prof. na odb. škole kamen. v Hořicích.
7. Ant. Odehnal, ak. sochař v Praze.
8. Zd. Dvořák a Jos. Sláma, žáci um. prům. školy, spec. škola prof. Kavky.

9. Lad. Beneš, sochař v Praze.

Výstava návrhů uspořádána jest v místnostech uměl. prům. musea a jest ve dnech 10.—17. června veřejně přístupnou; čtenáři našeho listu, jímž nebylo možno tuto výstavu navštívit, naleznou na připojených dvou tabulkách vyobrazeny návrhy cenou poctěné i ony zakoupené. Čísla na tabulkách korespondují s čísly návrhů nahoře již vyjmenovaných.

Po stránce umělecké uznala porota, že přes malé zkušenosti výtvarníků našich na tomto poli, byla soutěž velmi důstojně obeslána a že se potkala s uspokojivým výsledkem. S úsudkem poroty můžeme souhlasiti, přes to budiž mně dovoleno několik poznámek.

Ražba nových dukátů má navázati přerušenu řadu českých zlatých ražeb, které jsou charakterisovány postavou vévody Václava Svatého a na tuto okolnost byl v zákonu o ražbě dukátů čs. vzat náležitý zřetel. Mluví-li zákon o „obrazu vévody Václava“, jest samozřejmé, že měl zákonodárce na mysli postavu vévody Václava, která jest typickým obrazem na českých dukátech XV. a XVI. století a jak ji vidíme naposled ještě na dukátu z r. 1612.

Co se lva týče i zde dána směrnice ustanovením zákona, že dukát nese malý znak republiky t. j. na štítu (červeném) lev (bílý) se slovenským štítkem na prsou.

Uzavírám: Při respektování historických momentů a zákonných ustanovení má nový dukát česko-slovenský nésti:

na líci (správněji: na rubu) postavu vévody Václava,
na rubu (správněji: na líci) malý znak republiky.

Doufáme, že ve druhé schůzi umělecké poroty, kde se rozhodne, který návrh má definitivně ku provedení doporučen býti, nebude ani historický motiv, ani zákonný předpis přehlédnut.